حکومەتی هەرێمی کوردستان – عێراق
ئەنجومەنی وەزیران
وەزارەتی دارایی و ئابووری
بەڕێوەبەرایەتی گشتی دیوان
ب/ دیراسات و لێکۆڵینەوە و بەدواداچوون

حكومة إقليم كوردستان – العراق
مجلس الوزراء
وزارة المالية و الإقتصاد
المديرية العامة للديوان
م/ الدراسات والابحاث والمتابعة

ژمارە : ٥١٩٨
ڕێکەوت : ٦/ ٢٧٢٥ جۆزەردان / ٢٧٢٥ کوردی

العدد :
التأريخ : ١٨/ ٦/ ٢٠٢٥

ڕێنمایی دارایی ژمارە (٣)ی ساڵی/ ٢٠٢٥

پاڵپشت بە بڕگەی (**یەکەم**)ی ماددەی (**سێیەم**)ی یاسای وەزارەتی دارایی و ئابووری هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (٥)ی ساڵی (٢٠١٠)ی هەموارکراو، و نووسراوی ئەنجومەنی وەزیران/ سەرۆکایەتی دیوان ژمارە (٦٠١٩ لە ٢٠٢٥/٥/١٥) و نووسراوی ئەنجومەنی شورای هەرێم ژمارە (٢٠٢٥/٢ لە ٢٠٢٥/٤/١٥) تایبەت بە دەرکردنی ڕێنمایی بۆ (**ماددەکانی لە پاکەتنان و پێچانەوەی کاڵای هاوردە لە هەرێمی کوردستان**).

مادده (١):

مەبەست لە وشە و گوزارشتەکان - بۆ مەبەستی ئەم ڕێنماییە - ئەو مانایانە دەگەیەنن کە لە بەرامبەریان دانراون:

یەکەم: **هەرێم:** هەرێمی کوردستان – عێراق

دووەم: **وەزارەت:** وەزارەتی دارایی و ئابووری لە هەرێم.

سێیەم: **وەزیر:** وەزیری دارایی و ئابووری لە هەرێم.

چوارەم: **هاوردەکار:** هەر کەسێک کاڵا لە دەرەوەی هەرێم دەهێنێتە ناو هەرێم.

پێنجەم: **بەرهەمهێنەر:** هەر کەسێک کە هەر کاڵایەک بەرهەمدەهێنت لە ناو هەرێم.

شەشەم: **فرۆشیار:** هەر کەسێک کە کاڵای هاوردەکراو یان دروستکراوی خۆماڵی دەفرۆشێت بە تاک یان بە کۆ.

حەوتەم: **بەکاربەر:** دواهەمین بەکارهێنەری کاڵا.

هەشتەم: **مادەکانی پاکەتنان و پێچانەوە:** ئەو مادانەی کە بەرهەمەکانی تێدەکرێ یان دەپێچرێتەوە کە بریتین لە کاغەز، پلاستیک، شوشە و کانزاکان.

نۆیەم: **کاڵا:** سەرجەمی بەرهەمەکان و کاڵاکانی هاوردەکراو و بەرهەمهێنراو لە ناوخۆدا.

مادده (٢):

ئامانجەکانی ئەم رینماییە بۆ بەدەستهێنانی ئەمانەی خوارەوەن:

یەکەم: دابینکردنی داتای دروست لەسەر بڕی کاڵای هاوردەکراو و بەرهەمی خۆماڵی، ڕۆژانە و ساڵانە.

دووەم: پاراستنی ژینگە لە پیسبوون، دەرەنجامی چارەسەرنەکردنی ماددەکانی پاکەتنان وپێچانەوە.

سێیەم: چارەسەرکردنی مادەکانی پاکەتنان وپێچانەوە بە گرتنەبەری ئامڕازی زانستی و سەلامەت.

چوارەم: ڕەخساندنی هەلی کار لە بوارەکانی کۆکردنەوە و گواستنەوە و ریسایکلکردنەوەی مادەکاندا.

پێنجەم: پشتیوانیکردنی پیشەسازیە ناوخۆییەکان لەڕێی کردنەوەی کارگەکانی ریسایکلینەوە.

ناونیشان- هەولێر- ٦٠م -تەنیشت پەرلەمان
ئیمەیل : it.dep@mofe.gov.krd
العنوان-اربيل -٦٠م- بجانب البرلمان
ژ.تەلەفۆن : ٠٦٦٢٢٣٤٧٤١
Address-Erbil-60m-Beside Parliment
www.gov.kurd

شەشەم: پشتگیری بەرهەمهێنانی ناوخۆیی لەڕێی دابینکردنی مادەکانی پاکەتنانی ڕیسایکلکراو.

حەوتەم: گۆڕینی ڕوی شارستانی هەرێم لەڕێی تەرخانکردنی کۆنتێنەری **(حاویە)** ڕەنگ جیاواز بۆ جیاکردنەوەی پاشماوەکان.

ماددەی (٣):

یەکەم: حوکمەکانی ئەم ڕینمایيە جێبەجێدەکرێت بەسەر هاوردەکاران و بەرهەمهێنەران و فرۆشیارانی کاڵاکانەوە.

دوەم: حوکمەکانی ئەم ڕینماییە بەکاربەران ناگرێتەوە.

ماددەی (٤):

چارەسەرکردنی مادەکانی پاکەتنان وپێچانەوە، بە پێی سروشتی مادەکان، بەم ڕێگایانەی خوارەوە ئەنجامدەدرێت:

یەکەم: بچوک کردنەوە: بە کەمکردنەوەی قەبارە لە ڕێی سوتاندن، وردکردن یان شکاندن یان بەهەر شێوازێکی تری گونجاو.

دووەم: دووبارە بەکارهێنانەوە: بەکارهێنانەوەی مادەکانی پاکەتنان وپێچانەوە دوای شیاندنەوەو ئامادەکردنیان بە شێوەیەکی نوێ بۆ پاکەتنان و پێچانەوە.

سێیەم: دوبارەبونەوە - ڕیسایکلین: گۆڕینی مادەکان بۆ کەرەستەی سەرەتایی بەهەر ڕێگەیەکی گونجاو، دوبارە ئامادەکردنەوەیان بۆ مەبەستی لەپاکەتنان وپێچانەوە.

ماددە (٥):

یەکەم: پێویستە لەسەر هاوردەکارەکان، بەرهەمهێنەرەکان و فرۆشیاران، بە پێی ڕێژەی چالاکیەکانیان بەشداربن لە پرۆسەی چارەسەرکردنی مادەکانی پاکەتنان و پێچانەوە، کە لە ئەنجامی چالاکیەکانی ئەوانەوە دروست بوون.

دوەم: هاوردەکارەکان، بەرهەمهێنەرەکان و فرۆشیارەکان پابەند دەکرێن بەوەی بەشێک لە کرێی چارەسەری ئەم مادانە لە ئەستۆ بگرن.

سێیەم: نابێت ئەم کرێیە بخرێتە سەر بەکاربەران.

ماددە (٦): ڕێکاری دیاریکردن و وەرگرتنی کرێ

یەکەم: کرێ لەسەر هەر بارهەڵگرێک بەپێی سروشتی ئەو کاڵایەی هەڵیگرتوە دیاریدەکرێت.

دووەم: کرێی یەک تەن لە کاڵا، بە پێی نرخی مادەکانی لەپاکەتنان وپێچانەوە کە تیا بەکارهێنراوە، دیاریدەکرێت.

سێیەم: لیستەکانی کاڵای هاوردەکراو بۆ هەموو فەرمانگەیەکی گومرکی ئامادەکراون.

حکومەتی هەرێمی کوردستان – عێراق
ئەنجومەنی وەزیران
وەزارەتی دارایی و ئابووری
بەڕێوەبەرایەتی گشتی دیوان
ب/ دیراسات و لێکۆڵینەوە و بەدواداچوون

حكومة إقليم كوردستان – العراق
مجلس الوزراء
وزارة المالية و الإقتصاد
المديرية العامة للديوان
م/ الدراسات والابحاث والمتابعة

ژمارە : ٥١٩٩

ڕێکەوت : / جۆزەردان / ٢٧٢٥ کوردی

العدد :

التأريخ : ١٨/ ٦/ ٢٠٢٥

وەزارەتی دارایی و ئابووری
بەڕێوەبەرایەتی گشتی دیوان
المديرية العامة للديوان

چوارەم: ئەگەر کاڵایەک هاوردەکرابێت و ناوی لە لیستەکانی فەرمانگە گومرگیەکەدا نەبێت، ئەوا کرێی مادەکانی پاکەتنان و پێچانەوە، بە کاڵای هاوشێوەی لە لیستەکان بۆ ئەژمار ئەکرێت.

پێنجەم: ئەگەر کاڵایەک تەنها یەک جۆر لە مادەکانی پاکەتنان و پێچانەوەی بۆ بەکارهێنرابو، ئەوا ئەژماری کرێی مادەکان بەپێی جیاوازی کێش لە نێوان کێشی گشتی بارەکە و کێشی سافی **(پاڵێوراو)** کاڵاکە بۆ ئەنجام ئەدرێت، دوای لێکردنەوەی مادەکانی پاکەتنان و پێچانەوە لە کاڵاکە.

شەشەم: ئەگەر کاڵایەک لە پاکەتنان یان پێچانەوەیدا مادەی جیاوازی تیا بەکارهێنرا بێت، ئەو کرێی هەر مادەیەک بە جیاواز ئەژمار دەکرێت.

حەوتەم: وەزیر لیژنەیەکی هاوبەش دروست دەکات لە وەزارەت و وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی هەرێم و لایەنی تری پەیوەندیدار بۆ دیاریکردنی کرێ لەسەر چارەسەری مادەکانی لە پاکەتنان و پێچانەوە بۆ کاڵای بەرهەمهێنراوی خۆماڵی و هەر کاڵایەکی تر کە فرۆشیاران دەیفرۆشن.

هەشتەم: وەزارەت هەژمارێکی بانکی دەکاتەوە کە تیایدا کرێی وەرگیراوی مادەکان و داهاتی بەدەستهاتو لە ڕیسایکلکردنی مادەکاندا تێدا ئەسپاردە بکرێت، بە پێی حوکمەکانی ئەم ڕێنمایە.

نۆیەم: بە بێ ڕەزامەندی وەزیر، نابێت دەستکاری ئەم هەژمارە بکرێت.

دەیەم: وەزیر دەتوانێت پێداچونەوە بۆ کرێکان بکات کە بە پێی حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە چەسپێنراون، لەگەڵ ڕەچاوکردنی برگەی حەوتی ئەم مادەیە.

مادده (٧):

کرێ و داهاتی بەدەستهاتوو بەپێی حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە بۆ ئەم مەبەستانەی خوارەوە تەرخان دەکرێن:

یەکەم: دامەزراندنی سیستەمێکی تەواو بۆ کۆکردنەوەو بەڕێوەبردنی پاشماوەکانی پاکەتنان و پێچانەوە بەرێگەی زانستی و سەلامەت، لەگەڵ گرتنەبەری ڕێکاری پێویست بۆ ئەو مەبەستە.

دوەم: وەبەرهێنان لە بواری دروست کردن و گەشەپێدانی کارگەکانی ڕیسایکلینی ماددەکانی پاکەتنان و پێچانەوە.

سێیەم: پارەدارکردنی بانگەشەی هۆشیارکردنەوە بە ئامانجی بڵاوکردنەوەی ڕۆشنبیری لەسەر ڕیسایکلین و ڕێگەی دروست بۆ چارەسەرکردنی پاشماوەکانی لەپاکەتنان و پێچانەوە.

مادده (٨):

یەکەم: وەزیر دەتوانێت سزا و ڕێکاری شیاو بسەپێنێت بەسەر ئەو هاوردەکارانەی پابەند نابن بە حوکمەکانی ئەم ڕێنماییەوە.

ناونیشان- هەولێر- ٦٠م -تەنیشت پەرلەمان | العنوان-اربيل -٦٠م- بجانب البرلمان | Address-Erbil-60m-Beside Parliment

ئیمەیل : it.dep@mofe.gov.krd | ژ.تەلەفۆن : ٠٦٦٢٢٣٤٧٤١ | www.gov.kurd

حكومەتی هەرێمی کوردستان – عێراق
ئەنجومەنی وەزیران
وەزارەتی دارایی و ئابووری
بەڕێوەبەرایەتی گشتی دیوان
ب/ دیراسات و لێکۆڵینەوە و بەدواداچوون

حكومة إقليم كوردستان – العراق
مجلس الوزراء
وزارة المالية و الإقتصاد
المديرية العامة للديوان
م/ الدراسات والابحاث والمتابعة

ژمارە : ٥١٩٨
ڕێکەوت : ١٨ / جۆزەردان / ٢٧٢٥ كوردی

العدد :
التأريخ : ٦/١٨ / ٢٠٢٥

دووەم: وەزیر دەتوانێت هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتەکان و لایەنە پەیوەندیدارەکان بکات بۆ سەپاندنی سزاو ڕێکارە کارگێڕییەکان بەرامبەر بەو هاوردەکار و بەرهەمهێنەرانەی سەرپێچیکارن بە حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە.

مادده (٩):

یەکەم: وەزیر ئەو لایەنانە دیاری دەکات لە ناو وەزارەتدا بۆ جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە.

دوەم: وەزیر لەگەڵ وەزارەتەکان و لایەنە پەیوەندیدارەکان هەماهەنگی دەکات بۆ جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە.

مادده (١٠):

وەزیر بڕیاری کارگێڕی پێویست دەردەکات بۆ ئاسانکاری لە جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم ڕێنماییەدا.

مادده (١١):

ئەم ڕینماییە بڵاو دەکرێتەوە لە ڕۆژنامەی فەرمی (**وەقائیعی کوردستان**) و دوای (٦٠) ڕۆژ لە ڕێکەوتی بڵاوکردنەوەی دەچێتە بواری جێبەجێکردنەوە.

هاوپێچ:- لیستی کرێی ماددەکان بۆ تەنێک لەکاڵا یان دانەیەک لە کاڵا بە دیناری عێراقی بە شێوەی سیدی (CD).

ئاوات جەناب نوری
وەزیری دارایی و ئابووری
/ ٦ / ٢٠٢٥